

EL PRECARIAT

EL precariat, la pitjor herència

[La nova ajuda als aturats de llarga durada durarà sis mesos](#)

[Joaquín Estefanía](#) 23 Nov 2014

Que potser hi hagi aspectes discutibles en l'acció política del Govern del PP en aquests tres anys de legislatura, però no en matèria d'atur. El balanç en aquest territori és tan dolent que no es justifiquen per res els propagandístics paràgrafs del president Rajoy en el seu article publicat a El Mundo ("la reforma laboral està darrere de la millora en l'ocupació que està creixent a un ritme molt superior al que tradicionalment es produïa a Espanya amb aquesta taxa d'activitat "), ni les seves crítiques paraules contra "una nova llegenda negra que compte sense descans que les coses van sempre malament a Espanya i contra el fatalisme infecund, el pessimisme interessat o l'enuig permanent que tiren per la borda uns èxits que són excepcionals ".

No es tracta tan sols que en aquests moments la taxa d'atur sigui tan desgraciada, o fins i tot pitjor, que la que hi havia amb els socialistes en l'últim trimestre de 2011 (23,67% enfront d'un 22,85%) -el que dóna dret a parlar de tres anys perduts- sinó de la resta dels aspectes que acompanyen una reforma laboral que es va justificar en l'enorme dualitat entre assalariats fixos i temporals en el mercat laboral espanyol, la més gran dels principals països europeus. Els precaris estructurals perden el contracte social.

Tal dualitat no s'ha corregit per res després d'aquesta reforma que, a més, ha facilitat a traïció (perquè d'això no es deia res en la seva justificació normativa) una devaluació salarial que ha reduït la capacitat adquisitiva de la major part de les famílies espanyoles. Les últimes dades de l'INE i de l'Agència Tributaria posen de manifest les baixes retribucions d'una gran part dels treballadors espanyols. I encara hi ha agències com l'OCDE o el Fons Monetari Internacional (FMI) que insisteixen que s'aprofundeixi l'ajustament salarial ... per sortir de la crisi. ¡Quins temps en què el mal era el mileurisme!

Un altre informe, aquest de la societat de gestió de crèdit i estalvi Intrum Justitia, diu que gairebé la meitat dels joves espanyols entre 15 i 24 anys, pensa en emigrar fora d'Espanya a la recerca de prosperitat. Tan sols Grècia, dins d'Europa, ens supera (el 53% dels joves). I en l'estudi sobre el treball, corresponent a 2013, PricewaterhouseCoopers (PwC) s'assenyala que només l'any 2033, un quart de segle després de l'inici de la Gran Recessió, Espanya recuperarà el percentatge d'atur anterior a la crisi econòmica.

Així doncs, pocs indicis objectius d'optimisme en aquest terreny, que és el que diferencia en primera instància al nostre país de qualsevol altre europeu, exceptuant a Grècia. La magnitud de l'atur i la degradació de l'ocupació són les que ha fet aparèixer entre nosaltres un nou concepte: **el del precariat**.

Degut al professor de la Universitat de Londres Guy Standing, creador de l'índex de Treball Decent (*Ilegiu El precariat. Una nova classe social, en l'editorial Passat / Present, o precariat. Una carta de drets, en Capità Swing editorial*), el precariat és un conglomerat heterogeni de diversos grups socials, fonamentalment joves amb formació

(encara que no només), la situació laboral és incerta i que es troben a mig camí entre l'exclusió i la integració social.

Espanya trigarà 25 anys a recuperar l'ocupació d'abans de la crisi

El precariat, o està a l'atur, o té un contracte a temps parcial involuntari, o un contracte temporal. Sense un ancoratge estable a la feina, sense la identitat que dona un lloc més o menys segur, centenars de milers de persones es van incorporant a aquest grup que ni pertany a la classe obrera, ni a la classe mitjana, ni a l'economia submergida. No tenen contracte social amb la societat i en molts casos, avisa Standing, poden deixar enrere les raons morals per respectar les lleis, la transgressió arriba a ser la seva única manera de sobreviure.

Més de la meitat dels joves espanyols no té feina, amuntegant-se en la recerca d'un lloc de treball eventual. Centenars de milers d'ells viuen de salaris i subsidis que no els permeten assolir uns estàndards de vida mínimament decents. A la paret d'un carrer de Madrid hi ha un grafit que diu: "El pitjor seria tornar a la vella normalitat". Aquesta seria la pitjor herència d'aquest Govern.

Origen:

http://economia.elpais.com/economia/2014/11/23/actualidad/1416766686_705737.html

+++++

Per què el precariat
no és un "Concepte espuri"?

Guy Standing és economista i fundador de la Xarxa Terra de la Renda Bàsica.

Les diferents formes de veure el món poques vegades són completament certes o completament errònies; totes elles són útils en major o menor mesura, depenent de les idees que transmetin i de les qüestions que provoquin. Gran part del recent debat sobre el precariat ha estat excessivament dominat per reivindicacions, per part de les posicions més ortodoxes de l'esquerra, sobre que aquest no conforma una classe social. Jan Breman, escrivint a *New Left Review*, ha defensat aquesta idea atacant fortament els plantejaments del meu llibre *El precariat: una nova classe social* (2013).

L'editor de la revista em va negar el dret a respondre, de manera que la publicació openDemocracy m'ha ofert aquest espai per aclarir per què és útil fer servir representacions de classe.

Valorant les reaccions que ha tingut l'obra *El precariat* al llarg del món, són moltes les persones que han comprès el concepte i s'han identificat ells mateixos com a part d'aquest precariat. Aquest fet el vaig veure encarnat en dos incidents que vaig presenciar, un a Estats Units i un altre a Suècia.

A Estats Units, durant un llarg discurs d'un grup d'Occupy Wall Street, un home es va fer pas a través del públic, va deixar caure de cop la seva cadira al centre del cercle i es va asseure al davant de mi amb els braços creuats. Al voltant de cinc minuts després, l'home es va aixecar, amb els braços encara creuats, mirant al voltant amb teatralitat i després es va assenyalar a si mateix dient: «Sóc jo de qui està parlant!». Des-

prés l'home es va asseure i va aplaudir. L'any passat, quan estava finalitzant un discurs en una gran trobada a Estocolm, un jove es va aixecar, em va agrair el discurs i després va dir: «L'haig detestat. El discurs ha estat sobre mi ».

Cada vegada més gent comença a comprendre la seva situació dins del precariat, reconeixement que es traduirà en la construcció d'una consciència comuna de classe i que arribarà a ser el motor del canvi. En comptes de perdre les esperances, prevaler la ineptitud o el desconcert, els sentiments poden aviat moure els mecanismes necessaris per passar de la passivitat a la resistència d'un moviment actiu.

El precariat té característiques de classe: pot ser definit en relació amb altres grups i consisteix en un grup de persones que comparteixen tres trets de classe similars, tots ells tendències o modes. En primer lloc, el precariat té diferents relacions de producció o relacions de treball. A diferència del que és comú en el proletariat, el precariat té una ocupació insegura, inestable, canviant ràpidament d'un treball a un altre, sovint amb contractes incomplets o forçats a llocs de treball negociats i intermedis mitjançant agències o brokers

Evidentment, sempre hi ha hagut treball temporal, de manera que aquesta característica en si no distingeix el precariat. L'aspecte clau aquí és que aquest precariat està sotmès al que jo anomeno precarització -adaptació de les expectatives vitals a una ocupació inestable i a una vida inestable-.

Breman critica que amb precarització (encara que cita malament la paraula) m'estic referint a una pèrdua d'estatus. Però el concepte de precarització no es refereix a la pèrdua d'estatus, al contrari del concepte de proletarització -adaptació a un salari i una ocupació estable-, un concepte molt utilitzat per historiadors per analitzar el que va passar a finals del segle XIX i començaments del segle XX. Precarització es refereix més aviat a una pèrdua de control sobre el propi temps i sobre el desenvolupament i ús de les capacitats pròpies.

A més d'això, una persona que pertanyi al precariat té, a diferència del vell proletariat, un nivell educatiu i formatiu per sobre del nivell que se li exigirà en el treball que entra en les seves expectatives. Aquesta característica és històricament exclusiva. Aquest fet difereix de les característiques del proletari clàssic, qui, en el millor dels casos, aprenia un ofici o habilitat a una edat primerenca, i si era competent podria ascendir d'oficial a artesà i d'artesà a mestre o supervisor. No obstant això, el precariat espera aprendre i reaprendre innumerable trucs i desenvolupar habilitats socials, emocionals i comunicacionals que sobrepassin qualsevol demanda del proletariat.

Aquestes són les habilitats del precariat, costoses d'adquirir, fàcils de perdre. Això s'uneix a l'escassetat de la continuïtat laboral que les persones que pertanyen al precariat poden donar a les seves vides laborals. Alguns d'ells no tenen identitat professional. Pitjor encara, possiblement, és la situació d'aquells que en principi estan decidits a triar una trajectòria per adquirir una identitat professional només per tenir-la arrabassada, una i altra vegada.

Seguint les idees marxistes, un pot dir que considerant que el vell proletariat era propens a exercir treballs que eren congruents amb les seves habilitats professionals, el treball que ocupen els membres del nou precariat està considerablement per sota de les seves habilitats professionals, de les seves capacitats. Hi ha un altre aspecte de les

relacions de producció específiques del precariat, posades en relleu en el llibre i àmpliament ignorades per crítics com Breman.

El precariat, generalment, ha d'emprar molt més recursos en treball no remunerat, «treball per buscar feina», del que mai ho va fer el proletariat. Aquest últim era explotat en el lloc de treball, en temps de treball remunerat. Normalment, l'actual precariat s'ha de deixar la pell a la feina i a més treballar fora de les hores o dels dies de treball remunerat. Aquests, a més, han de dedicar molt de temps, al marge del seu treball, a buscar feina a través de paperassa burocràtics, fent cues, omplint impresos, reciclant, etcètera.

Aquesta sèrie de factors atorguen al precariat aquestes relacions de producció distintives. Per Breman i altres crítics com Ronaldo Munck, dir que el precariat és senzillament el mateix que el proletariat és no entendre totes aquestes diferències. Un segon tret definitori és que el precariat té unes relacions de distribució específiques. Això vol dir que les seves fonts d'ingressos difereixen de les d'altres grups socials. Tal com he desenvolupat a *El precariat*, aquest rep gairebé tots els seus ingressos en forma de salaris monetaris; però, no rep la sèrie de beneficis no salarials d'empresa que normalment han rebut els assalariats i el proletariat, i no rep beneficis regulats per les lleis de l'Estat. La seva dependència dels salaris significa que el precariat no pot ser equiparat amb el «ampli sector informal» a què fa referència Breman, referint-se als salaris que queden fora del mercat de treball regulat.

En tercer lloc, el precariat té relacions específiques amb l'Estat. Això vol dir que aquelles persones que pertanyen al precariat tenen menys drets civils, culturals, socials, polítics i econòmics, i més febles, que altres grups en relació amb l'ordre jeràrquic tenint en compte la mitjana d'ingressos. El precariat és la primera classe social de masses en la història que ha anat perdent sistemàticament els drets conquerits pels ciutadans. A més de no prestar atenció a la triple conceptualització del precariat, Breman diu que faig servir el terme «laborisme ortodox» per referir-me a un model de producció fordista de treballs estables i de llarga durada. Jo no utilitzo aquest terme i això no és el que jo vull transmetre. Llavors, aquest autor afirma que jo argument el següent: «el centre-esquerra ha d'abandonar els interessos" laborals "i d'un estil de vida agonitzant». De nou, aquest argument no és el que jo formulo.

L'argument real, de forma resumida, és que hi va haver un error polític per articular els drets a prestacions per l'acompliment d'un treball, o demostrar la disposició per realitzar un treball, i per fer cas omís de totes les formes de treball que no són com a tals. Entre les conseqüències d'això trobem que el treball reproductiu que el realitzen majoritàriament les dones sobre els homes, va estar subestimat i encara no ha obtingut drets ni drets a prestacions.

Altres formes del que el llibre anomena «treball per buscar feina» són àmplies, estan en auge, no són remunerades i són il·limitades. Per argumentar que les persones han de tenir drets vinculats a tota les formes de treball no cal trucar a l'abandonament dels interessos dels que fan la feina per se. Afirmar que jo he defensat aquesta darrera idea és tractar de fer-me semblar indolent amb els treballadors assalariats, cosa que és ridícula.

Breman diu que sóc «cruel» amb la classe treballadora, amb el proletariat. No ho sóc. El proletariat va ser la columna vertebral de la Revolució Industrial i va produir gran part de la nostra riquesa col·lectiva. Però és analíticament útil diferenciar entre aquells amb treballs manuals estables, amb identitat i un estatus de classe treballadora, com els mi-

ners, estibadors, obrers de la siderúrgia i fins i tot personal administratiu amb ocupacions de llarga durada, i el precariat, amb les seves característiques relacions de producció, distribució i relacions amb l'Estat, el que, en conjunt, tendeix a crear una consciència específica de pèrdua i relativa privació.

Sens dubte, tal com declaro a *El precariat*, estem parlant dels tipus ideals weberians, en els quals els grups es defineixen per les seves característiques arquetípiques. Breman, que no és un expert sobre mercats de treball, realitza una familiar afirmació socialdemòcrata dient que la «flexibilització» de la recerca de feina ha creat «creixement de la desocupació». A nivell mundial, això és fals. Hi ha més llocs de treball que en qualsevol altre moment de la història, explicat pel nombre de població realitzant treball remunerat, tant en els països de l'OCDE com en els mercats de treball de les economies emergents. Quin país té menor ocupació avui que al començament de l'era de la globalització?

El dilema no és que la desocupació augmenti, sinó gairebé el contrari, el «menor creixement dels llocs de treball» -la extensió de les ocupacions de baixa productivitat amb baixos salaris i gairebé sense beneficis salarials. Com s'argumenta a *El precariat* i en altres publicacions, la liberalització de les economies en aquesta desincrustada fase de la transformació global triplica el subministrament mundial d'ocupació a l'economia de mercat oberta.

Aquest és l'únic factor més important que dona forma a l'emergent estructura de classe, per a això fonamentalment va debilitar la posició negociadora dels treballadors en totes les parts del món.

Qualsevol que hagi treballat en països com la Xina, l'Índia, Indonèsia i Malàisia, com jo, sabrà que l'augment de les mesures flexibilitzadores del mercat laboral va coincidir amb la major expansió de llocs de treball en la història de la humanitat. La perspectiva de Breman evita arribar a comprendre l'emergència del que és un procés de treball global, més que, com ell el caracteritza, un conjunt de «règims laborals» nacionals.

Una classificació sense sortida

Havent treballat durant tres dècades a l'Organització Internacional del Treball (OIT), em sento segur a l'hora d'identificar una convergència global sobre regularitzacions i polítiques laborals. Per exemple, als anys vuitanta, jo vaig escriure, subscriure o supervisar una estimació de les tendències sobre flexibilitat laboral en nou països europeus, incloent aquells aparentment divergents com Suècia i Espanya. Al contrari del que Breman argumenta sobre que no va tenir lloc un impuls a la flexibilitat en el continent europeu durant aquesta època, l'obra mostra un continent immers en canvis estructurals.

Per descomptat que hi havia diferències institucionals, però en tots els països es van donar tendències similars. La preferència intel·lectual de Breman pels «sistemes nacionals de treball» és reminiscència dels «Règims de l'Estat del Benestar» proposats per Gøsta Esping-Andersen en el seu famós llibre de 1990, els quals van evolucionar cap a [models] híbrids, confonent generacions de estudiants, encarregats de classificar els països i produint milers d'articles que no portaven enlloc. Des que un país era catalogat dins d'un règim determinat, eren introduïdes reformes estructurals que el canviaven. Exemple d'això és Suècia actual, amb al voltant d'un quart dels joves desocupats i amb una desigualtat creixent a ritmes superiors als de qualsevol altre país de l'OCDE, és un país completament diferent de qui va ser en els anys vuitanta.

Així mateix hi ha una tendència global cap a la flexibilització de les pràctiques i els mercats laborals, havent realitzat enquestes en més de 30 països, considero que les pràctiques de les empreses de tot el món actualment tenen més en comú entre elles, que aquelles de les empreses nacionals trenta anys enrere. Sigui com sigui, puc dir que en una enquesta de 3.000 empreses a Malàisia a finals dels vuitanta, era evident que ja llavors estaven introduint canvis que flexibilitzaven les relacions laborals.

Certament va ser aquesta enquesta i altres similars realitzades a Filipines, Tailàndia i Indonèsia què em van convèncer que la tendència era global i que tindria conseqüències en la fragmentació de classe, com va ser posteriorment exposada en una sèrie de llibres, de forma notable a *Global Labour Flexibility* (1999), *Work after Globalization* (2009)

És completament erroni el retret de Breman i Munck sobre que la conceptualització prové tan sols de la conjuntura al Regne Unit o els «països al nord de l'Atlàntic».

Conflictes d'interès i confusió identitària

La perspectiva de Breman erra en diferenciar entre grups distintius dins el procés laboral global com, aquells als que els va molt bé, els que els va menys bé, els que els va fatal. El aglutinament de tots [els grups] en una gegantina «classe obrera» emmascara el que està passant. Breman m'acusa de «consolidar distincions artificials entre diferents faccions de la classe obrera». El que suposa mantenir una ficció que hi ha unitat material i interessos comuns on és evident que no els hi ha. ¿On encaixa un manager o un executiu d'una multinacional? Que potser és dividir artificialment el suggeriment que ell o ella no pertany a la mateixa classe que el treballador o treballadora d'una cadena de muntatge o d'un netejador / a subcontractat Sí, tots treballen i estrictament tots «venen el seu treball», tal i com diu Breman.

La pregunta clau per a qualsevol científic social és: ¿Quin tipus de diferenciació té sentit analític per investigar el que està passant? Intentar comprendre la posició de classe distintiva dels diferents grups no persegueix enfrontar als uns amb els altres, com clama Breman. És per intentar comprendre les diferents circumstàncies a què s'enfronten i la consciència que sorgeix de les mateixes.

Per exemple, el vell proletariat segueix tenint llocs de treball segurs, i beneficis tant empresarials com estatals, per la qual cosa és d'esperar que els seus sindicats defensen els seus interessos en contra dels del precariat. Breman i aquells que pensen com ell no comprenen per què el precariat rebutja als sindicats tradicionals. Breman malinterpreta la meua posició quan dic que molta gent «es defineix a si mateixa com a classe obrera, en part precisament perquè estan en treballs precaris» i que jo «despatxo això com una confusió identitària».

El que el llibre realment diu és que els [treballadors] precaris amb carreres universitàries no se senten còmodes definint com a classe obrera, però com que no tenen propietats ni salari, tampoc se senten a gust sota l'etiqueta de classe mitjana. L'apartat que tracta sobre confusió identitària relacionada amb inconsistències de les autodefinicions dels pares i els seus descendents, tal com reflecteixen els sondejos d'opinió.

Aigües tèrboles

Així arribem a la diatriba principal de Breman. Ell subratlla la gran quantitat de gent a

països en vies de desenvolupament que viuen en males condicions sotmesos a la «economia informal», i clama: «en principi Standing voldria considerar aquestes masses depauperades com una part més dins el precariat». No, no ho faria.

Realment, he invertit gran part de la dècada passada treballant en pobles de Gujarat i Madhya Pradesh a l'Índia, treballant amb SEWA (Self-Employed Women 's Association of India Associació de Dones Acte-empleades de l'Índia) implementant un programa pilot que donava cobertura a milers d'habitants. El fet que siguin extremadament pobres i no tinguin ingressos ni accés als recursos bàsics per viure, no vol dir que formin part del precariat. Però crec que hi ha un precariat creixent a l'Índia, més concretament a les 53 ciutats que superen el milió d'habitants, on hi ha un nombre creixent de joves amb educació universitària lluitant per obrir-se camí.

He argumentat amb vehemència que no té cap sentit analític ficar a camperols, petits productors, venedors ambulants i treballadors ocasionals sota una noció unívoca de sector informal. Això és el que fa Breman quan diu que «més del 90 per 100» dels treballadors hindús es troben en l'economia informal. Havent proclamat la manca de definició de precarietat, ell no ofereix cap definició dels conceptes que utilitza, per exemple «sector informal», «règims laborals», «classe obrera». A més, contradictòriament utilitza classes obreres [en plural], mentre argumenta que la classe obrera no ha de ser dividida.

Aquest escriptor va treballar amb la Conferència Internacional d'Estadístics del Treball (International Conference of Labour Statisticians), la institució responsable d'establir els estàndards estadístics. La conceptualització i mesura del sector informal ha desafiat a diverses generacions dels millors estadístics del món del treball. Al final el intent va ser abandonat farà una dècada. Això no ha impedit als no-estadístics com Breman seguir usant un concepte de provada insuficiència per fer mesuraments des de fa més de 40 anys.

En el seu atac, Breman diu que en el demogràfic, el precariat és «notablement heterogeni». Així i tot el sector informal hauria de guanyar el premi al concepte més heterogeni de la ciència social. Ell vaga per aigües encara més turbulentes en descriure el sector informal com un tot dins el «ocupació vulnerable». Molts dels que ell engloba sota aquesta categoria no són per res «empleats», que sempre ha significat treball a canvi de salari [assalariats]. La utilització d'un concepte per a denominar diverses coses no ajuda gens a la claredat de l'anàlisi.

Unint-se

Breman afirma que parlo d'un «precarietat dolent» i un «precariat bo», termes que mai he emprat. De totes maneres, el precariat és una classe en formació perquè està dividida internament en tres grups, els quals resumint podrien ser denominats Atàvics, Nostàlgics i Progressius. El primer compost per aquells que es queden fora de les comunitats proletàries, els pares tradicionalment tenien treballs manuals. Aquest grup està alienat, anèmic, ansiós i enfadat perquè no pot reproduir el passat, amb tendència a escoltar els discursos polítics populistes que culpen la immigració i als «cràpules» de la seva situació.

Els Nostàlgics són els ciutadans de segona clàssics, sent emigrants o minories ètniques, incapaços de recuperar la vida perduda, sense un present. Estan massa alienats,

anèmics, ansiosos i enfadats, però, tendeixen a mantenir un perfil polític baix, amb ocasionals revoltes quan senten que el seu espai de llibertat està sent usurpat.

El tercer i el que té major potencial de progrés com a grup, consisteix en persones altament qualificades, que consideren que se'ls nega un futur, que se'ls denega la possibilitat de construir una vida i una carrera professional, que es trenca la promesa de progrés individual basada en l'educació. Experimenten una sensació de privació relativa o frustració d'estatus. El que s'està convertint en una important font d'estrès. Per exemple, d'acord amb l'Institut de Polítiques Econòmiques (Economic Policy Institute), als EUA el 2012, el 46 per 100 dels llocs amb baixos salaris eren ocupats per persones amb educació universitària, mentre que el 1968 era el 17 per 100, a més el salari mitjà en aquests treballs ha baixat en termes reals. Més de les tres quartes parts dels empleats en els llocs pitjor pagats tenen, almenys, el batxillerat.

Breman sosté que la meua creença en la unió de les diferents parts que conformen el precariat és «realment insostenible». Però no diu el perquè, i jo no veig per què no. Una mateixa necessitat no exigeix que tothom sostingui idèntiques visions. No obstant això, l'argument és que com més gent prengui consciència que la seva situació no es deu al fracàs personal sinó a factors estructurals i polítiques concretes, trauran la força necessària per a oposar-se a aquells poders socials i econòmics, i intentessin promoure un canvi estructural.

Consciència de classe i presència pública

En el meu nou llibre exposo que el precariat ha d'esdevenir una classe, per així poder-se abolir com a classe. En altres paraules, només quan el suficient nombre de persones del precariat es vegin a si mateixes com a part d'un grup que té els mateixos obstacles, podran assolir el suficient poder social per demanar determinats canvis. Parlant clar, això va ser el que va passar amb el proletariat en les primeres dècades del segle XX

Durant el desenvolupament del capitalisme industrial nacional, un ampli espectre de gent es va veure sotmesa a la proletarització, això és, subjecta a les disciplines i dictats del treball assalariat estable, acceptant les ordres dels comandaments industrials. Per descomptat, no tots els treballadors ocupaven llocs estables. Però amb el capitalisme industrial i la formació de la ciutadania industrial, el proletari mitjà era un empleat a temps complet, subordinat però amb la seguretat d'estabilitat a canvi d'obediència als mandats de la gerència.

La meua discussió des dels anys vuitanta ha estat que més aviat que confiar en l'elaboració de regulació que reforci les set formes de seguretat relacionades amb la feina, les quals conformaven l'agenda de sindicats i partits laboristes durant el segle XX, i que definien la tradició socialdemòcrata, actualment a la Transformació Global hi ha dues necessitats o formes de seguretat que haurien de ser perseguides, el salari universal i una representació forta [dels treballadors].

En altres paraules, és essencial reforçar les capacitats negociadores dels individus enfront del capital i enfront de l'Estat. No tracto de minimitzar aquest aspecte tal com clama Breman. Els sindicats forts són necessaris per defensar els empleats però, a més, noves formes d'associació col·lectiva són necessàries per donar veu al precariat en tots els fòrums rellevants, dins i fora dels llocs de treball i per sobre de tot en la confrontació amb el Estat.

El precariat és una nova classe social perillosa en part perquè rebutja totes les velles ideologies polítiques predominants i perquè és intuïtivament transformador. Una de les peces més subversives que mostren aquest punt va ser pintat en un grafit en un mur de Madrid: «El pitjor seria tornar a la vella normalitat». Una altra forma de dir-ho és que tant el proletari mitjà, com els seus representants, van aspirar a establir el treball assalariat a temps complet que s'estén cap al seu futur, mentre que el membre mitjà del precariat aspira a aconseguir un conjunt d'activitats laborals enriquidores mitjançant la construcció de la llibertat ocupacional. Hi ha una gran diferència.

Origen:

http://www.guystanding.com/files/documents/Que_es_el_precariado_Sociologia_del_Trabajo_82_libre.pdf

+++++

"El precariat s'està convertint
en una nova classe social "

Entrevista a Guy Standing, economista (vídeo amb subtítols en espanyol)

Guy Standing és economista i fundador de la Xarxa Terra de la Renda Bàsica.

Origen:

<https://www.diagonalperiodico.net/global/25874-video-entrevista-guy-standing.html>